

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Krakowie

LKR – 4101-24-01/2012

P/12/193

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Krakowie
ul. Łobzowska 67, 30-038 Kraków
T +48 12 342 34 00, F +48 12 342 34 44
lkr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/12/193 Wykonywanie zadań gmin dotyczących ochrony zwierząt
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontroler	Katarzyna Bielańska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 82097 z dnia 17.09.2012 r. (dowód: akta kontroli str. 1)
Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy w Zielonkach, ul. Krakowskie Przedmieście 116, kod pocztowy 32-087 Zielonki, numer statystyczny: 000552082
Kierownik jednostki kontrolowanej	Bogusław Król, Wójt Gminy Zielonki (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹, wykonywanie zadań Gminy w zakresie wypełniania obowiązków dotyczących ochrony zwierząt w latach 2011 – 2012.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Urząd Gminy podejmował skuteczne działania w zakresie zapewnienia ochrony mieszkańców przed zagrożeniem lub uciążliwością zwierząt bezdomnych oraz pozostawionych bez opieki i dozoru w miejscach publicznych. Na realizację tych zadań w każdym roku przeznaczano sukcesywnie większe środki. Jednak do października 2012 r. nie został przygotowany stosowny projekt uchwały, a tym samym Rada Gminy, zgodnie z dyspozycją zawartą w art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach², nie określiła wymagań, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności dotyczącej ochrony przed bezdomnymi zwierzętami i prowadzenia schronisk. Nieprawidłowość tą usunięto dopiero 18 października 2012 r.

Ponadto w „Programie opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt” w 2012 r. nie uwzględniono postanowień art. 11a ust. 2 pkt 1, 5, i 8 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt³.

Zadania związane z opieką nad zwierzętami bezdomnymi zostały powierzone przedsiębiorcy działającemu na terenie Gminy Zielonki bez zezwolenia na prowadzenie działalności, o której mowa w art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Dz. U. z 2012 r. poz. 391 ze zm.

³ Dz. U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1002 ze zm.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Wykonywanie obowiązków dotyczących organizacji opieki nad zwierzętami bezdomnymi, w tym regulacji prawnych odnoszących się do ochrony zwierząt

1.1. Uchwały Rady Gminy odnoszące się do ochrony zwierząt

Opis stanu faktycznego

Do czasu rozpoczęcia niniejszej kontroli NIK, Rada Gminy Zielonki nie określiła w drodze uchwały wymagań, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności dotyczącej ochrony przed bezdomnymi zwierzętami i prowadzenia schronisk. W zaproszeniu ofertowym na wylapywanie i umieszczanie bezdomnych zwierząt w schronisku w 2012 r. Urząd wymagał od przyszłego wykonawcy, posiadania wydanych zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach zezwoleń na prowadzenie schroniska dla bezdomnych zwierząt i na wylapywanie zwierząt. Jednak brak uchwały regulującej lokalne wymogi do uzyskania stosownego zezwolenia uniemożliwił wydanie takiego zezwolenia przez Wójta Gminy na wniosek potencjalnego wykonawcy.

(dowód: akta kontroli str. 133, 135, 232 – 233)

Zasady i warunki wylapywania bezdomnych zwierząt na terenie Gminy regulowała uchwała Rady Gminy z 12 września 2002 r. W § 4 tej uchwały, zapisano m.in., że wylapywanie bezdomnych zwierząt na terenie gminy ma charakter stały, uzależniony od potrzeb, po podaniu do publicznej wiadomości adresu schroniska, gdzie zostaną przekazane zwierzęta wraz z nazwą podmiotu dokonującego wylapywania. Wylapywanie prowadzone będzie przez podmiot odpowiednio przygotowany i posiadający wymagane zezwolenie, z którym zostanie zawarta umowa, z zachowaniem wymogów przewidzianych w ustawie o ochronie zwierząt. Wylapywane bezdomne zwierzęta niezwłocznie zostaną umieszczone w schronisku dla bezdomnych zwierząt, z którym Gmina Zielonki posiada umowę. W uchwale tej nie zostały określone warunki i zakres umowy zawieranej z podmiotami prowadzącymi schronisko lub przedsiębiorcą prowadzącym działalność gospodarczą na wylapywanie zwierząt bezdomnych na terenie Gminy Zielonki.

(dowód: akta kontroli str. 107, 113, 121, 125, 532)

W trakcie niniejszej kontroli, tj. 18 października 2012 r., Rada Gminy Zielonki podjęła uchwałę w sprawie określenia wymagań, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami oraz prowadzenia schronisk dla bezdomnych zwierząt a także grzebowisk i spalarni zwłok zwierzęcych i ich części na terenie Gminy Zielonki. W wymaganiach określonych dla przedsiębiorcy ubiegającego się o zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami zostały sformułowane warunki do spełnienia takie jak: prowadzenie zarejestrowanej działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami, posiadanie specjalistycznego sprzętu i urządzeń do wylapywania zwierząt oraz ich transportu nie stwarzającego zagrożenia dla ich życia, wraz z posiadaniem zezwolenia i decyzji Powiatowego Lekarza Weterynarii wydanych w tym zakresie, posiadanie możliwości zapewnienia zwierzętom w razie potrzeby pomocy lekarsko-weterynaryjnej, dysponowanie fachową kadrami, przedłożenie umowy gwarantującej odbiór lub pisemne oświadczenie o gotowości do odbioru zwierząt wylapanych, z przedsiębiorcą prowadzącym schronisko dla zwierząt oraz oświadczenia o braku skazania i o nie zatrudnianiu osób skazanych za przestępstwa i wykroczenia przeciwko zwierzętom, na podstawie ustawy o ochronie zwierząt. W ocenie NIK, postanowienia przyjętej uchwały wyczerpują postanowienia art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w związku z art. 5 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt⁴.

⁴ Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342 ze zm.

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Rada Gminy Zielonki do 18 października 2012 r. nie określiła wymagań, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności dotyczącej ochrony przed bezdomnymi zwierzętami i prowadzenia schronisk wskazanych art. 7 ust. 1 pkt. 3 i 4 ustawy z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, do czego była zobowiązana od 1 sierpnia 2009 r. Według wyjaśnień Wójta Gminy, do dnia kontroli NIK nie pojawiła się potrzeba ustalania zasad dotyczących wydawania zezwolenia na prowadzenie działalności, o której mowa w art. 7 ust. 1 pkt. 3 i 4 ustawy z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, z uwagi na fakt braku wpływu takich wniosków do Urzędu Gminy.

(dowód: akta kontroli, str. 137 – 141, 529, 532)

1.2. Uchwalanie programów zapobiegania bezdomności zwierząt

Opis stanu
faktycznego

Rada Gminy w Zielonkach nie skorzystała z możliwości określonej w art. 11a ustawy o ochronie zwierząt⁵, tj. do 31 grudnia 2011 r. nie uchwaliła programu zapobiegającego bezdomności zwierząt na terenie Gminy Zielonki.

W zakresie działań zapobiegających bezdomności zwierząt uchwałami Rady z 23 marca 2006 r. i 14 kwietnia 2011 r. właściciele psów zamieszkujących na terenie Gminy, stosownie do postanowień zawartych w „Regulaminach utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Zielonki”, zostali zobowiązani m.in. do:

- rejestracji psa w Referacie Geodezji, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami oraz jego oznakowania znacznikiem identyfikacyjnym wydawanym nieodpłatnie przez Urząd, w terminie 14 dni od chwili jego nabycia,
- zabezpieczania nieruchomości, na których trzymane są zwierzęta tak, aby warunki utrzymywania zwierząt wykluczały możliwość niekontrolowanego opuszczenia przez nie nieruchomości,
- opieki i dozoru w miejscach publicznych nad zwierzęciem domowym, gdyż zwierzęta pozostawione bez nadzoru w miejscach publicznych zostaną potraktowane, jako bezdomne, zostaną wylapane i umieszczone w schronisku dla bezdomnych zwierząt.

(dowód: akta kontroli str. 100,104 – 107, 109 – 111, 181 – 198)

1.3. Uchwalanie programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt

Opis stanu
faktycznego

Obowiązek wynikający z art. 11a znowelizowanej ustawy o ochronie zwierząt⁶ został zrealizowany w sposób następujący:

W dniu 22 marca 2012 r. Rada Gminy w Zielonkach podjęła uchwałę w sprawie przyjęcia programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Zielonki⁷. Projekt programu, został przekazany 3 lutego 2012 r. do zaopiniowania Powiatowemu Lekarzowi Weterynarii w Krakowie (PLW), dwóm Prezesom Kół Łowieckich działających na terenie Gminy oraz osobie fizycznej reprezentującej Grupę Inicjatywną Przyjaciół Zwierząt „Zielona Łąka” w gminie Zielonki. Do projektu programu uwagi wniosły dwa podmioty: przedstawiciel Grupy Inicjatywnej „Zielona Łąka” oraz Powiatowy Lekarz Weterynarii w Krakowie (wpływ do Urzędu 6 marca 2012 r.).

W opinii uzyskanej przez Urząd Gminy 16 lutego 2012 r. od Grupy Inicjatywnej Przyjaciół Zwierząt „Zielona Łąka” stwierdzono, iż w projekcie gminnym nie uwzględniono wszystkich narzuconych przez ustawę obligatoryjnych obowiązków, a zwłaszcza nie zawarto zapisów dotyczących:

- wskazania gospodarstwa rolnego w celu zapewnienia miejsca dla zwierząt gospodarskich – art. 11a ust. 2 pkt 7 ustawy,
- opieki nad wolno żyjącymi kotami, w tym ich dokarmiania – art. 11a ust. 2 pkt 2 ustawy,

⁵ Stan prawny do 31 grudnia 2011 r.

⁶ Wg stanu prawnego obowiązującego od 1 stycznia 2012 r.

⁷ Zwany dalej „Programem”

- wskazania wysokości środków finansowych przeznaczonych na realizację programu oraz sposobu wydatkowania tych środków - art. 11a ust. 5 ustawy,
- zapewnienia całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt - art. 11a ust. 2 pkt 8 ustawy, a jedynie wzmiankowano, iż umowę na taką opiekę zawrze podmiot wybrany do wylapywania.

Grupa Inicjatywna zwróciła uwagę, że schronisko, z którym gmina zawrze umowę na przyjęcie zwierząt bezdomnych musi posiadać status schroniska wpisanego do powiatowej listy schronisk prowadzonej przez inspekcję weterynaryjną.

Wskazane przez powołaną organizację braki w zapisach projektu, mimo wpływu tej opinii w terminie określonym art. 11a ust. 8 ustawy o ochronie zwierząt, nie zostały uwzględnione w programie opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt, przyjętym uchwałą Rady z dnia 22 marca 2012 r.

Powiatowy Lekarz Weterynarii w Krakowie w odpowiedzi z dnia 1 marca 2012 r. (data wpływu do Urzędu Gminy 6 marzec 2012 r.) stwierdził, że przedłożony do zaopiniowania program nie może zostać pozytywnie zaopiniowany, gdyż jest niezgodny z ustawą o ochronie zwierząt. W uzasadnieniu do opinii wskazał niezgodność zapisów w projekcie programu z postanowieniami art. 11a w zakresie braku:

- wskazania schroniska, które będzie realizowało zapis określony art. 11a ust. 2 pkt 1 ustawy,
- obligatoryjnej sterylizacji albo kastracji zwierząt w schronisku dla zwierząt, czego wymaga art. 11a ust. 2 pkt 4 ustawy,
- wskazania gospodarstwa rolnego w celu zapewnienia miejsca dla zwierząt gospodarskich, wymóg określony art. 11a ust. 2 pkt 7 ustawy,
- zapewnienia całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt, czego wymaga art. 11a ust. 2 pkt 8 jednocześnie wskazując, że zapis § 7 ust. 2 programu nie stanowi zapewnienia opieki weterynaryjnej, a jedynie zapowiedź, że opieka taka zostanie zapewniona przez lekarza weterynarii, z którym zostanie zawarta umowa.

Według adnotacji zamieszczonej na piśmie kierującym projekt programu do Powiatowego Lekarza Weterynarii w Krakowie do zaopiniowania odnotowano, że opinię powiatowego lekarza otrzymano po upływie 21 dni od przekazania adresatowi, tj. po terminie związania, o którym mowa w art. 11 a ust. 8 ustawy o ochronie zwierząt i podjęciu dalszych działań związanych z przyjęciem programu przez Radę Gminy.

Od 3 sierpnia 2012 r. na terenie Gminy obowiązywał program przyjęty uchwałą Rady z 31 maja 2012 r.⁸ Przed przyjęciem tego programu, projekt nie był opiniowany przez podmioty, o których mowa w art. 11a ust. 7 ustawy.

Uwagi powiatowego lekarza weterynarii, wniesione do projektu programu uchwalonego 22 marca 2012 r. zostały uwzględnione w programie przyjętym przez Radę Gminy 31 maja 2012 r. w sposób następujący:

1. Sterylizację i kastrację bezdomnych psów i kotów dokonywać będzie lekarz weterynarii, z którym ma podpisaną umowę firma odławiająca bezdomne zwierzęta, wyłoniona przez Gminę zgodnie z obowiązującymi przepisami.
2. Zabiegi uspienia przeprowadzał będzie lekarz weterynarii, z którym ma podpisaną umowę firma wylapująca bezdomne zwierzęta, wyłoniona przez Gminę zgodnie z obowiązującymi przepisami.
3. Pomocy weterynaryjnej zwierzętom będzie udzielać lekarz weterynarii, z którym ma podpisaną umowę firma wylapująca bezdomne zwierzęta, wyłoniona przez Gminę zgodnie z obowiązującymi przepisami.
4. W przypadku konieczności zapewnienia schronienia i opieki zwierzętom gospodarskim Gmina zawrze stosowną umowę z gospodarstwem rolnym.

Do Programu wprowadzono zapis, że opiekę nad wolno żyjącymi kotami prowadzić będą wolontariusze, w tym dokarmianie karmą zakupioną ze środków Gminy.

Przyjęty 31 maja 2012 r. program nie wskazuje schroniska, które będzie realizowało zadanie określone art. 11a ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie zwierząt oraz gospodarstwa rolnego w celu zapewnienia miejsca dla zwierząt gospodarskich określonego wymogiem

⁸ Dz. U. Województwa Małopolskiego 2012 r., poz. 3555

art. 11a ust. 2 pkt 7 ustawy. Ponadto nie zawiera zapisu wymaganego art. 11a ust. 5 wskazującego na wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację programu (zapewnionych w budżecie Gminy), sposobu wydatkowania tych środków i ich wysokości z przeznaczeniem: na zadania realizowane przez schronisko, na zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej, w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt, usypianie ślepych miotów, na opiekę nad wolno żyjącymi kotami, w tym ich dokarmianie oraz na koszty związane z utrzymaniem zwierząt gospodarskich.

W zakresie zapobiegania bezdomności zwierząt (§ 6 programu) postanowiono, że „(...) bezdomność psów i kotów ograniczana będzie poprzez ich wyłapywanie i umieszczanie w schronisku dla bezdomnych zwierząt, z którym Gmina podpisze stosowną umowę. Wyłapywanie będzie następowało z urzędu, na wniosek mieszkańców lub policji. W Urzędzie Gminy Zielonki będzie prowadzony rejestr wyłapanych zwierząt przebywających w schronisku dla bezdomnych zwierząt.”

W pozostałym zakresie zapisy programu z 31 maja 2012 r. odpowiadały postanowieniom ustawy o ochronie zwierząt.

(dowód: akta kontroli str. 64 – 68, 79, 81 – 83, 85 – 89)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Z dwudniowym opóźnieniem w stosunku do terminu określonego art. 11a ust. 7 ustawy o ochronie zwierząt Urząd Gminy przekazał do zaopiniowania Inspekcji Weterynaryjnej i organizacji zajmującej się opieką nad zwierzętami projekt programu opieki nad zwierzętami.
2. Mimo, że w ustawowym terminie Urząd Gminy otrzymał od Grupy Inicjatywnej Przyjaciół Zwierząt „Zielona Łąka” opinię wskazującą na niezgodność projektu programu opieki nad zwierzętami z art. 11a punkty 2, 5, 7 ustawy o ochronie zwierząt, to jednak opinii tej nie uwzględniono w podjętej uchwale.
3. Opinia Powiatowego Lekarza Weterynarii o niezgodności projektu uchwały z ustawą wpłynęła wprawdzie 1 marca 2012 r., tj. z opóźnieniem w stosunku do ustawowo określonego terminu, to jednak Urząd Gminy nie wykorzystał zgłoszonych uwag, analogicznych jakie zgłosiła Grupa Inicjatywna, w ciągu kolejnych 21 dni do dostosowania tego projektu do wymogów przytoczonej ustawy.
4. Pomimo nowelizacji programu nie doprowadzono go do zgodności z ustawą o ochronie zwierząt, bowiem w programie tym:
 - nie zapewniono schroniska dla bezdomnych zwierząt wbrew postanowieniom art. 11a ust. 2 pkt 1 ustawy,
 - nie wskazano gospodarstwa rolnego dla zwierząt gospodarskich wbrew wymogom określonym w art. 11a ust. 2 pkt 7 ustawy,
 - nie określono wysokości środków przeznaczonych na opiekę nad zwierzętami pomimo wymogu określonego w art. 11a ust. 5 tej ustawy,
 - nie zapewniono całodobowej opieki weterynaryjnej, zgodnie z dyspozycją art. 11a ust. 2 pkt 8 ustawy.

W sprawie przyczyn przekroczenia terminu przekazania do zaopiniowania projektu programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi Wójt wyjaśnił, iż uchybienie terminu wymaganego ustawą nastąpiło na skutek braku doświadczenia pracownika merytorycznego w zakresie przedkładania korespondencji do wysyłki. Nadto Wójt wyraził pogląd, iż w przygotowywaniu takiego programu pracownicy nabywają doświadczenie oraz wyraził przekonanie, że program przygotowany na 2013 r. będzie zgodny z przepisami ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 529, 532 – 533)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie. W ocenie NIK, uchwalenie prawa lokalnego w zakresie warunków, jakie powinien spełniać przedsiębiorca wyłapujący bezdomne zwierzęta nie może zależeć od zgłoszenia się do Urzędu Gminy usługodawcy, ale powinno wyprzedzać czynności związane z poszukiwaniem wykonawcy opieki nad bezdomnymi zwierzętami, który będzie spełniać określone wymogi.

2. Wykonywanie opieki nad zwierzętami bezdomnymi

2.1. Zapobieganie bezdomności

Opis stanu
faktycznego

W badanych latach, na zebraniach wiejskich, tablicach informacyjnych w sołectwach oraz na stronach internetowych Urzędu, mieszkańcy Gminy byli informowani o: sposobie zgłaszania przypadków pojawiania się zwierząt bezdomnych na terenach Gminy, o zwierzętach zaginionych, znalezionych i zwierzętach do adopcji, jak również o obowiązku przeprowadzania obowiązkowego ochronnego szczepienia psów przeciwko wściekliznie w każdym roku.

Uchwałami Rady z 23 marca 2006 r. i 14 kwietnia 2011 r. właściciele psów zamieszkujących na terenie Gminy stosownie do postanowień zawartych w „Regulaminach utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Zielonki” zostali zobowiązani m.in. do:

- rejestracji psa w Referacie Geodezji, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami wraz z jego oznakowaniem znacznikiem identyfikacyjnym wydawanym nieodpłatnie przez Urząd, w terminie 14 dni od chwili jego nabycia,
- zabezpieczania nieruchomości, na których trzymane są zwierzęta tak, aby warunki utrzymywania zwierząt wykluczały możliwość niekontrolowanego opuszczenia przez nie nieruchomości,
- opieki i dozoru w miejscach publicznych nad zwierzęciem domowym gdyż zwierzęta pozostawione bez nadzoru w miejscach publicznych zostaną potraktowane, jako bezdomne, zostaną wyłapane i umieszczone w schronisku dla bezdomnych zwierząt.

W latach 2011 – 2012 na terenie Gminy nie były realizowane akcje kastracji i sterylizacji obejmujące wolno żyjące koty.

(dowód: akta kontroli str. 100,104 – 107, 109 – 111, 135, 165 – 179, 181 – 198)

2.2. Wykonywanie opieki nad zwierzętami bezdomnymi

Opis stanu
faktycznego

W 2011 r. Urząd prowadził rejestr bezdomnych zwierząt odłowionych z terenu Gminy Zielonki, w którym odnotowywano datę zdarzenia, liczbę odłowionych zwierząt domowych z uwzględnieniem gatunku, liczebności miotów, nazwy podmiotu zgłaszającego oraz miejsca znalezienia zwierzęcia. W 2012 r. zakres danych poszerzono o informacje wprowadzane ze zbiorczych wykazów sporządzanych przez Przedsiębiorcę z Olkusza, któremu zlecono odławianie zwierząt bezdomnych z terenu Gminy. Dane te dotyczyły dalszych losów zwierząt odłowionych z terenu Gminy Zielonki.

(dowód: akta kontroli str. 165 – 179, 345, 439 – 440, 452, 460, 462)

W latach 2011–2012 Urząd kierował do schronisk dla bezdomnych zwierząt pisemne oraz telefoniczne zapytania ofertowe w sprawie podpisania z Gminą Zielonki umowy dotyczącej wykonywania usługi wyłapywania i umieszczania zwierząt w schronisku dla bezdomnych zwierząt. Zaproszenie do składania ofert zostało skierowane do 14 podmiotów spełniających wymogi art. 7 ust. 1 pkt 4 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, prowadzących schroniska dla bezdomnych zwierząt na terenach województwa: małopolskiego, śląskiego, świętokrzyskiego i opolskiego. Do Urzędu nie wpłynęła od tych podmiotów żadna oferta. W związku z brakiem możliwości podpisania umowy na wykonywanie zadań określonych art. 11 ustawy o ochronie zwierząt z podmiotem spełniającym wymagania ustawy, Gmina przyjęła ofertę Przedsiębiorcy z Olkusza prowadzącego działalność gospodarczą pn. „Opieka nad Zwierzętami”.

(dowód: akta kontroli str. 165 – 179)

W 2011 r. w ofercie na świadczenie usług polegających na odbiorze bezdomnego psa lub kota z terenu Gminy Zielonki Przedsiębiorca podał cenę za odłowienie psa – 1.200 zł, za odłowienie kota – 800 zł. Notatką służbową spisaną 15 lutego 2011 r. z tym Przedsiębiorcą, Gmina zobowiązała Przedsiębiorcę do:

- wyłapywania bezdomnych zwierząt z terenu Gminy Zielonki na zgłoszenie pracownika urzędu, policji lub sołtysa,
- czynnego udziału w oddawaniu zwierząt do adopcji,

- zapewnienia opieki weterynaryjnej dla bezdomnych zwierząt,
- zapewnienia miejsca w schronisku dla bezdomnych zwierząt.

W zakresie sposobu płatności ustalono, że Przedsiębiorca za świadczone usługi będzie wystawiał fakturę zgodnie z warunkami określonymi w złożonej ofercie.

W sprawie wykonywania w 2011 r. opieki nad zwierzętami bezdomnymi Wójt Gminy wyjaśnił, że Gmina nie posiada dokumentów od Przedsiębiorcy z Olkusza na okoliczność przekazania ich do schroniska lub do adopcji. Posiada jedynie zbiorczy wykaz zwierząt wyłapanych i oddanych pod opiekę Przedsiębiorcy. Takie działanie zostało spowodowane faktem, iż żadne schronisko, do których gmina skierowała zapytanie ofertowe nie wyraziło zgody na podpisanie z gminą umowy. Jedynym przedsiębiorcą, który zgodził się na wyłapywanie bezdomnych zwierząt z terenu gminy był Przedsiębiorca z Olkusza.

(dowód: akta kontroli str. 232 – 236, 278, 329 – 335, 337, 454)

W 2012 r. Urząd otrzymał dwie oferty cenowe od podmiotów świadczących usługi związane z opieką nad zwierzętami bezdomnymi. W piśmie z 6 marca 2012 r. Przedsiębiorca prowadzący firmę DAMICH (z Olkusza) zaoferował usługę obejmującą: wyłapywanie bezdomnych zwierząt z terenu Gminy Zielonki, ich transport do Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt w Raclawicach, z którym firma posiada podpisaną umowę na odbiór tychże zwierząt, pokrycie kosztów przyjęcia ich do schroniska, zapewnienie im w razie potrzeby opieki lekarsko-weterynaryjnej. Koszt usług został określony ryczałtowo w wysokości 4.230 zł brutto miesięcznie. Usługa miała być wykonywana całodobowo, 7 dni w tygodniu, po telefonicznym zgłoszeniu przez uprawnione osoby do 3 godzin od chwili zgłoszenia. Pismem z 2 marca 2012 r. Przedsiębiorca z Olkusza prowadzący firmę „Opieka nad zwierzętami” w ofercie cenowej określili następujący cennik kosztów usługi: odłowienie psa – 1.845 zł, suki z miotem szczeniąt – 3.690 zł, kota – 861 zł, kocicy z miotem kociąt – 1.722 zł, eutanazja – wg rachunków przedstawionych przez lekarza weterynarii.

Z wyjaśnień Wójta wynika, że Gmina biorąc pod uwagę możliwości finansowe wybrała korzystniejszą ofertę. Wybór oferty był konsultowany z Komisją Rolnictwa i Ochrony Środowiska Rady Gminy Zielonki, a ponadto Przedsiębiorca ten przedstawił podpisaną umowę ze schroniskiem dla bezdomnych zwierząt.

(dowód: akta kontroli str. 90, 238, 240, 529, 533)

W dniu 20 marca 2012 r., Gmina Zielonki z Przedsiębiorcą prowadzącym firmę „Opieka nad zwierzętami” zawarła umowę na podejmowanie działań zmierzających do likwidacji zjawiska bezdomnych zwierząt na terenie Gminy Zielonki w okresie od 1 marca do 31 grudnia 2012 r. Przedsiębiorca ten zobowiązał się do:

- a) wyłapywania bezdomnych zwierząt z terenu Gminy na każde zgłoszenie telefoniczne przedstawiciela Gminy Zielonki w godzinach pracy Urzędu lub Policji w święta oraz poza godzinami pracy Urzędu w ciągu 2 godzin od chwili zgłoszenia telefonicznego lub faxem. Podczas wyłapywania bezdomnych zwierząt używania sprzętu nie zagrażającego ich życiu oraz nie powodującego obrażeń,
- b) transportu i umieszczania wyłapanych zwierząt w Schronisku dla Bezdomnych Zwierząt w Jastrzębiu-Zdroju niezwłocznie po wyłapaniu zapewniając zwierzętom warunki określone w przepisach ustawy o ochronie zwierząt,
- c) zajmowania się bezdomnymi i rannymi zwierzętami z terenu Gminy z zapewnieniem zwierzętom chorym i rannym pomocy weterynaryjnej,
- d) kastrowania/sterylizowania wyłapanych bezdomnych zwierząt,
- e) wykonywania innych prac związanych z likwidacją zjawiska bezdomnych zwierząt i zagrożeń powodowanych przez zwierzęta w uzgodnieniu z przedstawicielem Urzędu Gminy lub Policji (w tym obserwacji zwierząt pod kątem wścieklizny wraz z wydawaniem odpowiedniego zaświadczenia),
- f) umieszczania bezdomnych zwierząt u osób chętnych przyjąć zwierzęta do dalszego utrzymania,
- g) prowadzenia rejestru przyjmowanych i wydawanych zwierząt z terenu Gminy Zielonki,
- h) prowadzenia dokumentacji fotograficznej wyłapanych zwierząt i przesyłania ich do Urzędu Gminy Zielonki wraz z numerem chip, którym zostanie oznakowane zwierzę.

W umowie zawarto również postanowienia o:

- obowiązku wykonywania przez Przedsiębiorcę zadań objętych umową zgodnie z przepisami ustawy o ochronie zwierząt i z rozporządzeniem w sprawie zasad i warunków wyłapywania bezdomnych zwierząt,
- zagwarantowaniu przedstawicielowi Gminy Zielonki dokonania kontroli warunków bytowania zwierząt w Schronisku dla Bezdomnych Zwierząt w Jastrzębiu-Zdroju (wyłapanych z terenu Gminy),
- wynagrodzeniu za przedmiot umowy, które nie może zostać podwyższone w zakresie wysokości określonej w ofercie cenowej Przedsiębiorcy i przyjętej przez Urząd. Wynagrodzenie to obejmowało wszelkie koszty poniesione przez Wykonawcę z tytułu prowadzenia zadań określonych w § 2 umowy łącznie z kosztami transportu, kosztami umieszczenia i utrzymania bezdomnych zwierząt z terenu Gminy Zielonki w Schronisku dla Bezdomnych Zwierząt w Jastrzębiu-Zdroju,
- karach umownych za odstąpienie od umowy z przyczyn, za które ponosi odpowiedzialność wykonawca w wysokości 20% wynagrodzenia ustalonego wg oferty cenowej w umowie,
- prawie odstąpienia od umowy w przypadku: dwukrotnego w okresie trwania umowy nie podjęcia przez Przedsiębiorcę czynności określonych w § 2 ust. 1 pkt a umowy w ciągu 3 godzin od chwili zgłoszenia (telefonicznego lub faxem), używania sprzętu zagrażającego życiu bądź zdrowiu wyłapywanych zwierząt, niezapewnienia wyłapanym zwierzętom transportu w warunkach określonych przepisami ustawy o ochronie zwierząt, niezapewnienia odpowiedniej pomocy weterynaryjnej zwierzętom chorym i rannym.

Do umowy z Gminą Zielonki, Przedsiębiorca dołączył: odpis umowy zawartej z administratorem Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt w Jastrzębiu-Zdroju na okres od 21 lutego do 31 grudnia 2012 r. w sprawie wynajmu 3 szt. kojców ustawionych na terenie schroniska, przeznaczonych dla psów bezdomnych, przy czym strony uzgodniły, że w każdym kojcu może przebywać jednocześnie do 3 szt. bezdomnych psów. Ponadto przedstawił odpis zawartej 1 lutego 2012 r. umowy z lekarzem weterynarii z Olkusza na świadczenie usług weterynaryjnych w zakresie: szczepienia psów (przeciwko wściekliznie, nosowce, chorobie Rubartha i parwowirozie), sterylizacji lub kastracji psów, odrobaczania, oznakowania elektronicznego (chip) oraz odpis decyzji Powiatowego Lekarza Weterynarii w Olkuszu zezwalającej Przedsiębiorcy na prowadzenie działalności nadzorowanej polegającej na zarobkowym transporcie zwierząt zgodnie z obowiązującymi w UE przepisami Rozporządzenia Rady (WE) Nr 1/2005⁹ wraz z zaświadczeniem o ukończeniu kursu kwalifikacyjnego z zakresu transportu i obsługi zwierząt podczas transportu. Do umowy został również dołączony odpis decyzji Burmistrza Miasta i Gminy Olkusz zezwalającej Przedsiębiorcy na prowadzenie działalności na terenie Miasta i Gminy Olkusz w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami od 7 stycznia 2010 r. do 6 stycznia 2020 r.

(dowód: akta kontroli str. 238, 242 – 264)

Analiza zapisów umowy wraz z dokumentami dołączonymi przez Przedsiębiorcę wykazała, m.in. że:

- Urząd zawierając umowę z Przedsiębiorcą na prowadzenie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami uznał, że zezwolenie Burmistrza Miasta i Gminy Olkusz udzielone Przedsiębiorcy, na prowadzenie takiej działalności na terenie Miasta i Gminy Olkusz jest wystarczające do zawarcia umowy w zakresie działań zmierzających do likwidacji zjawiska bezdomnych zwierząt na terenie Gminy Zielonki,
- postanowienia umowy nie zapewniały miejsca dla kotów w schronisku dla bezdomnych zwierząt, gdyż umowa Przedsiębiorcy zawarta z administratorem Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt w Jastrzębiu-Zdroju dotyczy wyłącznie najmu kojców dla psów,
- postanowienia umowy zawarte w § 2 pkt 1 lit. a) z postanowieniami zawartymi § 2 pkt 1 lit. c) są wzajemnie niespójne. Zgodnie z tymi zapisami Przedsiębiorca po wyłapaniu

⁹ Rozporządzenie Rady (WE) Nr 1 /2005 z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu i związanych z tym działań oraz zmieniające dyrektywy 64/432/EWG i 93/119/WE oraz rozporządzenie (WE) nr 1255/97 (Dz. Urz. UE L nr 3.1 z 5 stycznia 2005 r.)

zwierzęcia został zobowiązany do niezwłocznego transportu i umieszczenia zwierzęcia w Schronisku dla Bezdomnych Zwierząt w Jastrzębiu-Zdroju. Tak więc dalsze przebywanie zwierząt wylapanych u Przedsiębiorcy w celu przeprowadzenia czynności należących do lekarza weterynarii takich jak zabieg kastracji lub sterylizacji jest niemożliwy przy równoczesnym wypełnianiu obowiązku niezwłocznego dostarczenia go do schroniska. Jednocześnie takie rozwiązanie jest niezgodne z postanowieniami art. 11a ust. 2 pkt 4 ustawy o ochronie zwierząt, gdyż obligatoryjną sterylizację lub kastrację zwierząt przeprowadza się w schronisku dla bezdomnych zwierząt,

- w umowie brak zapisów regulujących sposób dokonywania przez przedstawicieli Urzędu Gminy kontroli wykonania przyjętych do realizacji zadań przez Przedsiębiorcę z Olkusza.

(dowód: akta kontroli str. 90)

W zakresie potwierdzenia wykonania przez Przedsiębiorcę postanowień umowy oraz informacji o dalszych losach wylapanych zwierząt z terenu Gminy Zielonki, Urząd posiadał jedynie odręcznie sporządzone przez Przedsiębiorcę zbiorcze wykazy obejmujące: datę i miejsce wylapania zwierzęcia, z opisem przykładowo: „03.08.2012 r., Zielonki Przybysławice 43, pies czarny podpalany. Adopcja – wydany 13.09.2012 r. K.Cz¹⁰. Jenówka nr domu, nr dowodu osobistego.”; „20.07.2012 r. Zielonki, Batowice 71, 3 koty, adopcja N.A.” bez określenia daty wydania zwierzęcia.

Według okazanej dokumentacji, Urząd w przypadku trzech psów uzyskał od Przedsiębiorcy potwierdzenie przekazania zwierząt do Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt w Jastrzębiu-Zdroju na 29 zwierząt i dwa mioty kociąt bezdomnych (20 psów i 9 kotów) wylapanych z terenu Gminy w okresie 1 marca do 11 listopada 2012 r. Urząd nie posiadał żadnych dokumentów świadczących o przekazaniu ich do adopcji, jak również informacji o ich dalszych losach, w tym o warunkach bytowych. Krótka adnotacja Przedsiębiorcy zamieszczona w przekazywanym Gminie zbiorczym wykazie zwierząt wylapanych stanowiła jedyny dowód dla Urzędu o ich adopcji i informację o dalszych losach tych zwierząt.

Wpisy zamieszczone na wykazie zwierząt wylapanych z terenu Gminy Zielonki przekazane przez Przedsiębiorcę za okres od 6 stycznia do 13 września 2012 r. w porównaniu z danymi zamieszczonymi w rejestrze prowadzonym w Urzędzie Gminy nie są tożsame pod względem dat lub miejsca odłowienia zwierzęcia, a ponadto opisu dotyczącego zapewnienia zwierzęciu dalszej opieki.

W sprawie rozbieżności zapisów pomiędzy rejestrem prowadzonym przez Urząd a wykazem przekazanym przez Przedsiębiorcę Wójt wyjaśnił, że rozbieżności w zapisach wynikają z mało precyzyjnego opisu zwierząt jak również pomyłek w adresach miejsca wylapania zwierzęcia. Z uwagi na pozytywne wypowiedzi internautów o Schronisku dla Bezdomnych Zwierząt w Jastrzębiu-Zdroju zamieszczone na stronie www.dogomania.pl Urząd odstąpił od przeprowadzenia kontroli na miejscu.

Urząd nie egzekwował od Przedsiębiorcy realizacji obowiązku dotyczącego sporządzania dokumentacji fotograficznej wylapanych zwierząt i jej przekazywania wraz z ich oznakowaniem (numerem chip) jak również nie skorzystał z dokonania kontroli warunków bytowania zwierząt w Schronisku dla Bezdomnych w Jastrzębiu-Zdroju.

(dowód: akta kontroli str.530, 534)

W latach 2011 do 29 lutego 2012 r. Gmina zlecając telefonicznie wylapanie 28 psów, 14 szczeniąt i 2 kotów, jak również zlecając wylapanie na podstawie zawartej umowy z Przedsiębiorcą z Olkusza od 1 marca do 30 listopada 2012 r.: 17 psów, 4 szczeniaków, 9 kotów i 2 miotów nie domagała się, aby ten Przedsiębiorca spełniał warunki i uzyskał zezwolenie Wójta Gminy Zielonki, wymienione w art. 7 ust. 1 pkt 4 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. (vide str. 4, pkt 1.1.)

¹⁰ Imię i nazwisko – osoby adoptującej zwierzę

W regulaminach organizacyjnych, obowiązujących w latach 2011 – 2012 r. Wójt Gminy powierzył realizację zadań Gminy w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami Referatowi Geodezji, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami. Do działań Referatu należało m.in. prowadzenie spraw związanych z ochroną przed bezdomnymi zwierzętami oraz przygotowanie projektów aktów prawnych Wójta i projektów uchwał Rady Gminy. W badanym okresie wykonanie przedmiotowych obowiązków należało kolejno do dwóch podinspektorów.

(dowód: akta kontroli, str. 16 – 17, 42 – 44, 52 – 62)

Kontrola NIK nie stwierdziła w Urzędzie Gminy dokumentów sporządzonych na okoliczność oddania pozostałych zwierząt do adopcji osobom fizycznym lub podmiotom, poza przekazaniem 20 marca 2012 r. osobie fizycznej jednego psa po uprzednim jego leczeniu, przez lekarza weterynarii prowadzącego Gabinet Weterynaryjny w Krakowie.

(dowód: akta kontroli, str. 456, 458 – 462, 472, 476 – 477)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W latach 2011 – 2012 (do 30 listopada) Urząd Gminy zlecając wyłapanie 74 zwierząt nie zadbał, aby przedsiębiorca spełniał warunki zapewniające humanitarne traktowanie bezdomnych zwierząt niezbędne do uzyskania zezwolenia na ochronę przed bezdomnymi zwierzętami, wymienionego w art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.
2. W 2011 r. sposób sprawowania opieki nad bezdomnymi zwierzętami nie był zgodny z postanowieniami § 4 uchwały Rady Gminy z 12 września 2002 r., określającej zasady i warunki wyłapywania bezdomnych zwierząt na terenie Gminy Zielonki bowiem:
 - nie zawarto umowy z podmiotem posiadającym wymagane zezwolenie na wyłapywanie zwierząt bezdomnych z terenu Gminy Zielonki z zachowaniem wymogów przewidzianych w ustawie o ochronie zwierząt,
 - nie zapewniono niezwłocznego umieszczenia wyłapanych zwierząt w schronisku dla bezdomnych zwierząt,
 - nie zawarto umowy ze schroniskiem dla bezdomnych zwierząt.

Skutkiem takich działań tylko 3 bezdomne psy, spośród 74 wyłapanych z terenu gminy Zielonki zostały przekazane do Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt w Jastrzębiu-Zdroju (według okazanej kontrolującej dokumentacji jednostkowej, zwierząt wyłapanych).

Wójt Gminy wyjaśnił, że problem małej ilości schronisk występował „od zawsze”. Każdego roku Gmina intensywnie poszukuje możliwości współpracy z podmiotami zwalczającymi zjawisko bezdomności jednak okazało się to niemożliwe z uwagi na ich brak i przeciążenie.

(dowód: akta kontroli str. 530, 534 – 535)

Ocena częściowa

Podejmowane działania w celu zapewnienia dla wyłapanych zwierząt schroniska dla bezdomnych zwierząt były nieskuteczne, a przyjęcie deklaracji Przedsiębiorcy z Olkusza o zapewnieniu miejsc w schronisku nie zostało zweryfikowane przez Urząd Gminy. Nie żądano od tego Przedsiębiorcy dokumentów potwierdzających przekazanie zwierząt do schroniska, oddanie do adopcji lub eutanazję albo padnięcie.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że prowadzenie schronisk dla bezdomnych zwierząt jest działalnością wymagającą zezwolenia na mocy przepisów art. 7 i 9 ustawy o czystości i porządku w gminach. Jednostki gminne, jak Jastrzębski Zakład Komunalny, zwolnione są z obowiązku uzyskania zezwolenia ale wyłącznie wtedy gdy prowadzą działalność na obszarze własnej gminy co reguluje art. 7 ust. 5 powołanej wyżej ustawy. Przyjęcie do schronisk zwierząt z obszaru innego niż właściwa gmina jest możliwe w trybie przepisów rozdziału 7 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym¹¹, tj. powierzenia zadań publicznych w drodze porozumienia międzygminnego lub związkowi międzygminnemu.

¹¹ Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1591 ze zm.

3. Reagowanie organów gminy na przypadki znęcania się nad zwierzętami

Opis stanu faktycznego

W badanych latach, nie odnotowano traktowania zwierząt w sposób określony art. 6 ust. 2 ustawy o ochronie zwierząt. W związku z powyższym decyzje w sprawie czasowego odebrania właścicielowi lub opiekunowi zwierzęcia nie były wydawane.

(dowód: akta kontroli str. 135)

4. Finansowanie zadań dotyczących ochrony zwierząt, a także wykonywanie kontroli podmiotu zajmującego się opieką nad zwierzętami

4.1. Finansowanie opieki nad zwierzętami

Opis stanu faktycznego

W 2011 r. na opiekę nad zwierzętami Gmina wydatkowała 42.943 zł, tj. o 23.086 zł więcej niż w roku poprzednim. W 2012 r. na realizację zadań związanych z opieką nad zwierzętami wydatkowano 52.686 zł (do 30.11.2012 r.). Nakłady poniesione na opiekę nad zwierzętami w przeliczeniu na jednego mieszkańca Gminy¹² wynosiły: w 2010 r. 1,01 zł, w 2011 r. 2,26 zł a w 2012 r. 2,77 zł.

Wydatki na opiekę nad zwierzętami klasyfikowano w dz. 010 rozdz. 0195 par. 4300 (zakup pozostałych usług) i 4210 (zakup materiałów i wyposażenia).

W ramach tych wydatków sfinansowano:

- wyłapywanie i opiekę nad zwierzętami świadczone przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą poza nadzorem inspekcji weterynaryjnej oraz pobyt zwierząt bezdomnych w schroniskach: 23 psów, 9 szczeniąt oraz 1 kota w 2011 r. za 42.778 zł, a w 2012 r. 23 psów, 9 szczeniąt, 10 kotów i 2 miotów za kwotę 51.720 zł. W porównaniu do 2011 r. koszty wzrosły o 8.942 zł,
- opiekę weterynaryjną nad zwierzętami: w wysokości 165 zł za obserwację psa w celu wykluczenia wścieklizny 2011 r., a w 2012 r. leczenie bezdomnego psa za kwotę 590 zł,
- dokarmianie bezdomnych kotów w 2012 r. w kwocie 376 zł.

(dowód: akta kontroli str. 268 – 270, 272, 274, 285 – 322)

W latach 2010 – 2011 oraz od 1 stycznia do 29 lutego 2012 r. wydatki ponoszone na wyłapywanie zwierząt bezdomnych z terenu Gminy i na dalszą nad nimi opiekę realizowane były na podstawie doraźnych zleceń. Według rachunków wystawionych przez Przedsiębiorcę z Olkusza z budżetu gminy wydatkowano łącznie 70.219 zł za wyłapywanie i opiekę nad bezdomnymi zwierzętami z terenu Gminy Zielonki.

Kontrola rachunków i faktur wystawionych przez Przedsiębiorcę za świadczone usługi w 2011 r. wykazała, że Przedsiębiorca na rachunku, opisywał wykonanie usługi w sposób następujący, przykładowo: „za odbiór 1 szt. kota w dniu 6.10.2011 r.; wartość – 800 zł”. We wszystkich przypadkach, rachunki i faktury Przedsiębiorcy przekazane Gminie zostały opatrzone opisem merytorycznym przez Kierownika Referatu Geodezji, Rolnictwa i Gospodarki. Od 1 marca do 30 listopada 2012 r. na realizację umowy zawartej z Przedsiębiorcą z Olkusza, Urząd wydatkował środki budżetowe w wysokości 43.050 zł. Kontrola faktur wystawionych przez Przedsiębiorcę za usługi świadczone na podstawie zawartej umowy z Gminą od 1 marca do 11 listopada 2012 r. wykazała, że faktury Przedsiębiorcy przekazane Gminie zostały opatrzone opisem merytorycznym sporządzonym przez Kierownika Referatu Geodezji, Rolnictwa i Gospodarki Gruntami oraz zamieszczeniem numeru i daty umowy zawartej z Przedsiębiorcą. W kontrolowanym okresie, do Urzędu Gminy, nie wpływały rachunki wystawiane przez lekarza weterynarii,

¹² http://www.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_malopolskie/portrety_gmin/powiat_krakowski/zielonki.pdf

z którym Przedsiębiorca zawarł umowę na świadczenie usług weterynaryjnych za eutanazje bezdomnych zwierząt odłowionych z terenu Gminy lub za usypianie ślepych miotów.

(dowód: akta kontroli str. 470 – 475, 478 – 507, 539 – 550)

W latach 2010 – 2012 (do 30 listopada) nie wydatkowano środków na pokrycie kosztów związanych z czasowym odebraniem zwierząt gospodarskich i ich umieszczeniem we wskazanym przez Wójta gospodarstwie rolnym. Zbieraniem i utylizacją martwych zwierząt zajmowała się, posiadająca stosowną decyzję PLW, Firma „COM” Wywóz Odpadów Sanitarnych i Leków Przetworzonych oraz Śmieci Komunalnych w Krakowie, z którą Gmina zawierała roczne umowy. Na te cele Gmina wydatkowała 3,3 tys. zł w 2010 r., 2,4 tys. zł w 2011 r. oraz 4,1 tys. zł do 30 listopada 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 270, 323, 343 – 401, 520, 535)

Uwagi dotyczące badanej działalności

Sposób ewidencjonowania wydatków był niezgodny z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych¹³, gdyż wydatki na opiekę nad zwierzętami ujmuje się w rozdziale 90013 – Schroniska dla zwierząt jak również w rozdz. 90095 Pozostała działalność. Skarbnik Gminy wyjaśniła, że powodem takiego ewidencjonowania wydatków przeznaczonych na opiekę nad zwierzętami była błędna interpretacja powołanego rozporządzenia Ministra Finansów.

(dowód: akta kontroli str. 272 – 275)

4.2. Kontrola podmiotów zajmujących się opieką nad zwierzętami

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą Gmina przeprowadziła dwie kontrole warunków bytowania zwierząt u Przedsiębiorcy wylapującego bezdomne zwierzęta, w tym jedna kontrola została przeprowadzona w 2011 r. przez pracowników Urzędu, a w 2012 r. kontrolę dobrostanu zwierząt przebywających w firmie Przedsiębiorcy wraz z dokonaniem kontroli formalnej dokumentacji przeprowadzili członkowie Komisji Rolnictwa i Ochrony Środowiska Rady Gminy Zielonki z udziałem pracownika Urzędu Gminy.

W związku z:

- nieegzekwowaniem od Przedsiębiorcy realizacji obowiązku dotyczącego sporządzania dokumentacji fotograficznej zwierząt wylapanych i jej przekazywania, znakowania bezdomnych zwierząt wylapanych na terenie Gminy Zielonki,
- brakiem posiadania dokumentów potwierdzających niezwłoczne przekazanie wylapanych zwierząt do schroniska dla bezdomnych zwierząt, a także brakiem udokumentowania dalszych losów wylapanych zwierząt,
- nie skorzystaniem z możliwości kontroli warunków bytowania zwierząt w Schronisku dla Bezdomnych w Jastrzębiu-Zdroju,

pobrano informacje od Wojewódzkiego Inspektoratu Weterynaryjnego w Krakowie, Urzędu Gminy w Kluczach, Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt w Jastrzębiu-Zdroju.

Z ustaleń kontroli Wojewódzkiej Inspekcji Weterynaryjnej z 9 listopada 2012 r. wynika, że w dniu przeprowadzania kontroli kondycja psów i kotów przebywających na terenie Przedsiębiorcy została oceniona na zadawalającą. Zwierzęta nie wymagały konieczności interwencji lekarsko-weterynaryjnej i nie przejawiały oznak choroby. Próba sprawdzenia oznakowania zwierząt przy pomocy odczytu transponderów wykazała brak obecności chipów – oznakowania zwierząt. Kontrola wrywkowa książeczek zdrowia zwierząt, wystawionych przez lekarza weterynarii współpracującego z Przedsiębiorcą, prowadzonych dla 16 psów wykazała brak pełnej i szczegółowej identyfikacji zwierząt pozwalającej na przypisanie książeczki konkretnemu zwierzęciu. Wpisy w książeczkach dotyczyły głównie szczepienia przeciwko wściekliznie. Nie stwierdzono w nich wpisów dotyczących odrobaczania lub innych zabiegów, w tym sterylizacji lub kastracji. W dniu prowadzenia kontroli zwierząt przebywających na terenie Przedsiębiorcy nie można było ich właściwie zidentyfikować.

¹³ Dz. U. z 2010 r. Nr 38 poz. 207 ze zm.

W trakcie kontroli przeprowadzonej 13 listopada 2012 r. w Gabinetie Weterynaryjnym lekarza weterynarii współpracującego z Przedsiębiorcą, przedstawiciel Wojewódzkiej Inspekcji Weterynaryjnej ustalił, m.in. że lekarz wykonuje zabiegi sterylizacji, kastracji oraz dokonuje eutanazji zwierząt stosując wyłącznie produkt leczniczy Sedazin, nie ma zgody na posiadanie produktów leczniczych zawierających środki odurzające lub substancje psychotropowe takie jak Ketamina czy Morbital, który jest zarejestrowany jako produkt leczniczy używany do eutanazji psów i kotów, nie stwierdzono również obecności takich środków w gabinecie. W książce leczenia zwierząt prowadzonej dla zwierząt należących do Przedsiębiorcy, podczas kontroli stwierdzono dwa wpisy dotyczące eutanazji z 5 kwietnia i 26 kwietnia 2012 r., które pokrywają się z wykazem Przedsiębiorcy sporządzonym dla Gminy Zielonki, obejmującym listę zwierząt wyłapanych. W książce tej nie stwierdzono wpisów o odrobaczeniu zwierząt oraz o szczepieniach przeciwko wściekliczynie. Lekarz nie wykonywał znakowania zwierząt mikrochipami.

(dowód: akta kontroli str. 407 – 411, 425, 427, 429, 431, 435, 598-602)

Z informacji uzyskanej ze Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt w Jastrzębiu-Zdroju wynika, że 1 czerwca 2012 r. Przedsiębiorca z Olkusza przekazał do Schroniska zaledwie 3 psy, podczas gdy z Gminą Zielonki oraz z Gminą Klucze rozliczył się z przekazania do tego Schroniska łącznie z 6 psów (po 3 z każdej z tych gmin) opisanych identycznie co do gatunku i opisu zwierzęcia.

(dowód: akta kontroli str. 464 – 469, 559 – 562, 572, 582 – 587)

W dniu 29 października 2012 r. przedstawiciele Urzędu Gminy przeprowadzili kontrolę w siedzibie Przedsiębiorcy, w wyniku której stwierdzono „niezbędne usprawnienie przekazywania informacji na temat odłowionych zwierząt (fotografie, oświadczenia od lekarza weterynarii)”. Protokół tej kontroli nie zawierał żadnej wzmianki o niewykonywaniu zobowiązań wynikających z umowy zawartej 20 marca 2012 r., oprócz zaleceń pokontrolnych dotyczących:

- przekazywania w terminie 3 dni co najmniej 2 fotografii odłowionego zwierzęcia,
- dołączenia do faktury oświadczenia lekarza weterynarii o dokonanym zabiegu sterylizacji/kastracji, szczepienia przeciwko wściekliczynie i nosowce, odrobaczenia oraz oznakowania mikrochipem.

W tym samym dniu Przychodnia Weterynaryjna A.D. w Olkuszu (nie uwzględniona w umowie zawartej z tym Przedsiębiorcą) wystawiła oświadczenie, że dwa psy pochodzące z Gminy Zielonki zostały oznakowane chipem.

(dowód: akta kontroli str. 536, 570)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na braku weryfikacji i kontroli rzetelności sprawowania opieki nad bezdomnymi zwierzętami, zleconej Przedsiębiorcy z Olkusza i finansowanej ze środków publicznych. Ponadto w okresie od 1 marca do 30 listopada 2012 r. nie egzekwowano od tego Przedsiębiorcy wykonywania czynności, które ustalono w przedmiotowej umowie i za które Gmina uiściła opłaty.

(dowód: akta kontroli str. 429, 435)

Wójt Gminy wyjaśnił, że kontrola usług wykonanych przez tego Przedsiębiorcę odbywała się na bieżąco, a wykonanie usług było potwierdzane każdorazowo. Ponadto Wójt wyjaśnił, że ujednolicono formę zapisów w rejestrze oraz opracowano wzorce umów adopcyjnych. Wójt nie wyjaśnił przyczyn braku wykonywania kontroli zrealizowanych przez tego Przedsiębiorcę usług przed zapłatą faktury.

(dowód: akta kontroli str. 530 i 534)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Kontrola NIK stwierdziła, że Przedsiębiorca z Olkusza nie prowadził identyfikacji zwierząt pozwalającej na stwierdzenie, iż dane zwierzę zostało wyłapane na terenie Gminy Zielonki. Wizytacje przedstawicieli Gminy u Przedsiębiorcy oceniały dobrostan przetrzymywanych zwierząt, pomimo że ani prowadzona dokumentacja, ani oznakowanie zwierząt nie pozwalało na ustalenie pochodzenia przetrzymywanych psów. Stąd, w ocenie Najwyższej Izby Kontroli, kontrola dobrostanu zwierząt przez przedstawicieli Gminy Zielonki może mieć

uzasadnienie, w aspekcie kryteriów legalności, gospodarności oraz rzetelności, wyłącznie w odniesieniu do tych zwierząt, które zostały zidentyfikowane i pochodziły z terenu tej Gminy.

Gmina, realizując obowiązki określone art. 11 ustawy o ochronie zwierząt, była zobowiązana do przestrzegania postanowień § 15 rozporządzenia Rady Ministrów z 14czerwca 1966 r. w sprawie rzeczy znalezionej¹⁴, w odniesieniu do zwierząt, które zabłąkały się lub uciekły i zostały znalezione na jej terenie. Gmina, jako prawny opiekun bezdomnego zwierzęcia na podstawie art. 25 ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o zakładach leczniczych dla zwierząt¹⁵ posiadała uprawnienia do uzyskania informacji od zakładu leczniczego, który świadczy usługę weterynaryjną, o stanie zdrowia zwierzęcia, metodach leczenia, jak również o przewidywanych kosztach usługi. Urząd Gminy nie skorzystał jednak z takich uprawnień w odniesieniu do zwierząt wyłapanych na terenie Gminy. Na zasadność korzystania z takich uprawnień wskazuje sposób zlecenia wyłapywania i opieki nad zwierzętami, bowiem Urząd Gminy uzgodnił, że świadczenia weterynaryjne będzie wykonywał wskazany przez Przedsiębiorcę lekarz weterynaryjny. Inspekcja Weterynaryjna stwierdziła, że usługi te w gabinecie wskazanym w umowie przez Przedsiębiorcę nie były wykonywane, a część usług przeprowadzano nieprawidłowo. W toku kontroli uzyskano także dokumenty wskazujące, że w tym gabinecie weterynaryjnym nastąpiło uśmiercenie dwóch psów wyłapanych na terenie Gminy Zielonki w sposób zabroniony postanowieniami art. 33 ust. 1a ustawy o ochronie zwierząt.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zakresie finansowania opieki nad zwierzętami pomimo stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie kontroli wykonania zadań dotyczących opieki nad bezdomnymi zwierzętami.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁶, wnosi o:

1. Dostosowanie postanowień Programu opieki nad bezdomnymi zwierzętami oraz umów na wyłapywanie zwierząt do wymogów określonych w obowiązujących przepisach.
2. Zlecenie usług wyłapywania bezdomnych zwierząt podmiotom posiadającym właściwe zezwolenie Wójta na świadczenie takich usług oraz zapewniającym przekazywanie ich do schroniska dla bezdomnych zwierząt.
3. Wdrożenie zasad kontroli realizacji zadań w zakresie sprawowania opieki nad bezdomnymi zwierzętami zleczanych podmiotom zewnętrznym.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie.

¹⁴ Dz. Nr 22, poz. 141 ze zm.

¹⁵ Dz. U. z 2004 r. Nr 11, poz. 95 ze zm.

¹⁶ Dz. U. z 2012 r., poz. 82

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, dnia 22 lutego 2013 r.

Kontroler

Katarzyna Bielańska
Specjalista kontroli państwowej

Marcin Kopec
Wicedyrektor